

A corpus-based study of sex differences in Baboli dialect

Ghiasitabari, Faegheh¹

Department of Foreign Languages and Linguistics,
Faculty of Literature and Humanities, Shiraz University,
Shiraz, Iran

Moloodi, Amirsaeid²

Department of Foreign Languages and Linguistics, Faculty
of Literature and Humanities, Shiraz University, Shiraz,
Iran

Khormae, Alireza³

Department of Foreign Languages and Linguistics, Faculty
of Literature and Humanities, Shiraz University, Shiraz,
Iran

Abstract

Corpus linguistics is one of the new methods in linguistics that studies language in language corpora. Sociolinguistics study the differences and similarities between (or in) different language varieties and reveals the impact of social variables on language productions. The present research discusses the role of sex in speech based on Baker's (2010) corpus-based sociolinguistics approach. To this end, first a Baboli dialect corpus was developed and then the data was transcribed alphabetically. Then the text was translated into standard Persian. In order to investigate the role of sex, by controlling the age variable and also the topic variable of the corpus which was exclusively on life difficulties, the keywords of each sex group were identified by LancsBox concordancer program. Then, the keywords were categorized based on their semantic domains. The results revealed that sex differences played an important role in the representation of the life difficulties in the dialect.

Keywords: Sociolinguistics, Corpus Linguistics, Baboli Dialect, Sex Keyword.

1. faeghehghiassi@gmail.com
2. amirsaeid.moloodi@gmail.com (Corresponding Author)
3. khoalireza23@gmail.com

How to cite: Ghiasitabari, F., Moloodi, A., & Khormae, A. (2024). A corpus-based study of sex differences in Baboli dialect. *Language and Linguistics*, 19(37), 85- 116. doi: 10.30465/lsi.2024.47539.1726

مطالعه پیکره‌بنیاد تفاوت‌های جنسیتی در گویش بابلی

بخش زبان‌های خارجی و زبان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه

شیراز، شیراز، ایران

غیاثی طبری، فائقه ^{ID}

بخش زبان‌های خارجی و زبان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه

شیراز، شیراز، ایران

مولودی، امیرسعید ^{ID}

بخش زبان‌های خارجی و زبان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه

شیراز، شیراز، ایران

خرمایی، علیرضا ^{ID}

چکیده

زبان‌شناسی پیکره‌ای یکی از روش‌های نوین در مطالعات زبان‌شناختی است که به مطالعه زبان در پیکره‌های زبانی می‌پردازد. زبان‌شناسی اجتماعی نیز به تفاوت‌ها و شباهت‌های زبان‌شناختی میان (و در) گونه‌های زبانی می‌پردازد و تأثیر متغیرهای اجتماعی را در تولیدات زبانی بررسی می‌کند. در اثر پیش‌رو به بررسی نقش جنسیت در کلام گویشوران گویش بابلی براساس رویکرد پیکره‌ای بیکر (۲۰۱۰) در زبان‌شناسی اجتماعی پرداخته شده است. در ابتدا پیکره گویشی بابلی تولید شد و پس از ترانویسی املائی، به فارسی معیار ترجمه شد. داده‌های پیکره از طریق مصاحبه با گویشوران جمع‌آوری شد و به منظور کنترل متغیر موضوع داده‌های متنی، از تمام مصاحبه‌کنندگان خواسته شد که در مورد موضوع مشکلات و سختی‌های زندگی صحبت کنند. به منظور بررسی نقش متغیر اجتماعی جنسیت، کلیدواژه‌های داده‌های متنی شرکت‌کنندگان در دو گروه سنی میانسال و سالمند از هر دو جنس با کنترل متغیر سن، توسط نرم‌افزار لنکس‌باکس شناسایی گردید و سپس دسته‌بندی معنایی کلیدواژه‌ها انجام شد. نتایج نشان داد متغیر جنسیت در بازنمایی مفهوم سختی‌ها و مشکلات زندگی مؤثر بوده است.

کلیدواژه: زبان‌شناسی اجتماعی، زبان‌شناسی پیکره‌ای، گویش بابلی، جنسیت، کلیدواژه

۱ مقدمه

گوش‌ها و زبان‌ها بخشی از ذخایر و میراث فرهنگی معنوی هر جامعه‌ای محسوب می‌شوند و زمانی که یک زبان می‌میرد، تمام خرده‌فرهنگ‌هایی که با آن زبان مرتبط هستند نیز از بین می‌روند. از فواید گردآوری گوش‌ها به طور عام و گوش‌های مربوط به زبان‌های ایرانی به طور خاص می‌توان به مواردی همچون آگاهی از چگونگی دگرگونی‌های واجی / آوایی، صرفی، نحوی، معنایی و واژگانی در طول زمان، ثبت و ضبط گونه‌های در حال انقراض برای استفاده محققان و پژوهشگران در آینده، آشنایی با باورها، آداب و رسوم و اوضاع فرهنگی اجتماعی مناطق مختلف و بازشناسی واژه‌های نادر و کهن در متون فارسی و یا متون بازمانده از دیگر زبان‌های ایرانی که به فارسی امروز نرسیده، اشاره کرد.

مطالعات گویشی در زبان‌های مختلف را می‌توان به دو دسته تقسیم نمود: ۱. مطالعات غیرپیکره‌ای (سستی) و ۲. مطالعات پیکره‌بنیاد^۱. در رویکرد نخست، داده‌های پژوهش یا به صورت شمی توسط پژوهشگر به عنوان یک گویشور بومی تولید می‌شود یا به مجموعه محدودی از داده‌های جمع‌آوری شده از گویشوران و آن هم به صورت داده‌های پرسش‌نامه‌ای اکتفا می‌شود. در حالی که در رویکرد دوم، پژوهش بر اساس داده‌های الکترونیکی گویشی صورت می‌پذیرد. بدیهی است که لازمه انجام پژوهش‌های دسته دوم وجود پیکره‌های گویشی^۲ است. پیکره گویشی پیکره‌ای است که داده‌های آن دربردارنده تولیدات زبانی (گفتار یا نوشتار) گویشوران است.

امروزه استفاده از پیکره‌ها به طور عام و پیکره‌های گویشی به طور خاص در پژوهش‌های زبانی به امری رایج تبدیل شده است؛ چراکه با در اختیار داشتن داده‌های الکترونیکی می‌توان با دقت و سرعت بالا مطالعات کمی و کیفی متعددی بر روی زبان یا گونه زبانی موردنظر انجام داد. با وجود رشد روزافزون تولید و استفاده از پیکره‌های زبانی در زبان‌ها و گونه‌های زبانی مختلف، تاکنون در زبان فارسی هیچ پیکره گویشی برای گویش بابلی تولید نشده است و پژوهش حاضر نخستین گام در جهت پر کردن خلأ پژوهشی مذکور به شمار می‌رود. با در اختیار داشتن این پیکره علاوه بر پاسخ به پرسش‌های پژوهش حاضر می‌توان در سایر پژوهش‌ها، به بررسی سایر ویژگی‌های زبان‌شناختی این گویش به صورت کمی و کیفی پرداخت.

آثار متعددی به بررسی غیرپیکره‌بنیاد ویژگی‌های زبان‌شناختی زبان مازندرانی و یا گویش/گونه بابلی پرداخته‌اند که از میان مهم‌ترین آنها می‌توان به حمیدی (۱۳۷۴)، آقاگل‌زاده (۱۳۸۴)، پیرزاد (۱۳۸۹)، کرد زعفرانلو و همکاران (۱۳۸۷) و چنگیزی و هاشمی کمانگر (۱۳۹۵) اشاره نمود. به عنوان نمونه آقاگل‌زاده (۱۳۸۴) برخی از فرایندهای واجی فعال و تغییرات آوایی

1. corpus-based
2. dialect corpus

را در گویش مازندرانی بررسی کرده و به این نتیجه رسیده است که تغییرات آوایی و واج‌شناختی را در گویش مازندرانی می‌توان براساس نظریه واج‌شناسی خودواحد^۱ و خطی^۲ تبیین و توصیف کرد؛ یا کرد زعفرانلو و همکاران (۱۳۸۷) به توصیف برخی فرآیندهای واجی در گونه زبانی شیرگاه پرداخته و به این نتیجه رسیده‌اند که در این گونه زبانی حذف^۳، درج واکه^۴ و همگونی^۵ رخ داده است.

آثار فروانی در زبان فارسی چه به صورت پیکره‌بنیاد (طارمی و همکاران (۱۳۹۷)، امیری و همکاران (۱۳۹۶)، شهریاری و همکاران (۱۳۹۹)، فروغان گرانسایه و همکاران (۱۳۹۸)، فروغان گرانسایه و همکاران (۱۴۰۰)) و چه غیرپیکره‌بنیاد (حسینی و همکاران (۱۳۹۴)، یعقوبی (۱۳۸۸)، افشار و گرانوند (۱۴۰۰)، حسینی معصوم و حاجیان‌نژاد (۱۴۰۱) و چنگیزی و هاشمی کمانگر (۱۳۹۵)) به بررسی نقش جنسیت^۶ در تولید زبان فارسی پرداخته‌اند. به عنوان مثال فروغان گرانسایه و همکاران (۱۳۹۸) به واسطه تحلیل کمی و کیفی همایندهای^۷ واژگان زن و مرد در نسخه دوم پیکره همشهری به بررسی جنسیت‌گرایی^۸ زبانی به صورت پیکره‌بنیاد پرداختند. در این پژوهش، همایندهای واژگان زن و مرد با استفاده از ابزارهای پیکره‌ای چون همایندی و واژه‌نمایی^۹ در نرم‌افزار انت‌کانک^{۱۰} و با توجه به چارچوب نظری بیکر^{۱۱} (۲۰۰۶، ۲۰۱۰ a) و (۲۰۱۷) حاصل شدند و در دسته‌های معنایی طبقه‌بندی شدند. تحلیل‌های کمی و کیفی این پژوهش حاکی از وجود جنسیت‌گرایی در همایندهای زبان فارسی نوشتاری بوده است. بررسی مفهومی هماینها نشان داده است که مردان به نسبت زنان در جایگاه فرادست قرار داشته و در حوزه‌هایی چون ویژگی‌های فردی، خانواده، هنر، جرم و مشاغل؛ جنسیت‌گرایی علیه زنان مشاهده شده است.

به عنوان نمونه‌ای دیگر، حسینی و همکاران (۱۳۹۴) به تفاوت‌های گفتاری مردان و زنان در لهجه هورامی در زبان کردی به صورت غیرپیکره‌بنیاد پرداختند. شواهد در این پژوهش نشان داد که جنسیت در این لهجه به صورت ساختاری (ساختواژی-نحوی) در مناطق جغرافیایی خاصی چون اورامان نمود پیدا می‌کند. در این پژوهش نمود جنسیت به صورت حضور یا عدم حضور

1. Autosegmental Phonology
2. Linear Phonology
3. deletion
4. epenthesis
5. assimilation
6. sex
7. collocate
8. sexism
9. oncordance
10. AntConc
11. P. Baker

واج /a/، /ā/ و یا تبدیل واج /a/ به /e/ تظاهر یافت. این تفاوت گفتاری میان مردان و زنان در پاره‌ای از موارد در حوزه‌هایی چون معناشناسی نیز خود را نشان داد.

پژوهش‌های غیرایرانی پرشماری نیز چه به صورت پیکره‌بنیاد (لاز^۱ و همکاران (۲۰۱۷)، بین‌پورت^۲ و همکاران (۲۰۰۵)، کلارد و دفرانک^۳ (۲۰۱۷)، نعمتی و بیر^۴ (۲۰۰۷) و برادبریج^۵ (۲۰۰۳)) و چه به صورت غیرپیکره‌بنیاد (شیا^۶ (۲۰۱۳)، لاروزا^۷ و همکاران (۲۰۲۲)، آبخن‌والد^۸ (۲۰۱۶)، رز^۹ (۲۰۱۵) و سودرکویست^{۱۰} (۲۰۱۷)) به منظور بررسی نقش جنسیت در تولیدات زبانی انجام پذیرفته است. به عنوان نمونه لاز و همکاران (۲۰۱۷) در یک پژوهش پیکره‌بنیاد میزان تغییر، خلاقیت، تنوع و تراکم واژگانی را در گفتار روزمره انگلیسی بریتانیایی در یک بازه زمانی ۲۰ ساله با توجه به دو مؤلفه جنسیت و سن بررسی کرده‌اند. در این اثر، الگوهای استفاده از چهار پسوند فعل‌ساز (-ize, -ate, -ify و -en) در مقایسه با گفتار معاصر از پیکره گفتاری BNC 2014S^{۱۱} و پیکره گفتاری BNC 1994DS^{۱۲} مورد بررسی قرار گرفت. مقایسه‌های مربوط به بسامد^{۱۳} نشان داد که پسوندافزایی^{۱۴} فعل‌ها در بخش گفتاری پیکره BNC 2014S به نسبت بخش گفتاری پیکره BNC 1994DS بیشتر است البته به استثناء پسوند -en که استفاده از آن به طور کلی مخصوصا میان خانم‌ها و گویشوران جوان کاهش یافته بود. گویشوران مرد و آنانی که در رده سنی ۳۵-۵۹ جای می‌گرفتند بیشترین میزان تنوع را نشان دادند. شواهد حاکی از آن بود که گویشوران زن به نسبت مرد بیشترین میزان تولید کلمات نو و کمیاب را داشتند.

بین‌پورت و همکاران (۲۰۰۵) به کشف روابط میان جنسیت و گفتار روزمره در زبان آلمانی با استفاده از پیکره گفتاری آلمانی^{۱۵} پرداخته‌اند. تمام داده‌های صوتی در این پیکره، که شامل ۹ میلیون واژه است، به لحاظ املائی ترانویسی^{۱۶} شدند و سپس براساس موضوع دسته‌بندی شدند. ۹۰۰ هزار زیرشاخه از این پیکره، با جزئیات برجسب‌زنی^{۱۷} بیشتری ارائه شدند. پژوهشگران از

1. J. Laws
2. D. Binnenpoorte
3. C. Collard and B. Defrancq
4. J. M. Bayer
5. J. Broadbridge
6. X. Xia
7. R. LaRossa
8. A. Y. Aikhenvald
9. F. Rose
10. E. B. Söderqvist
11. The Spoken British National Corpus
12. Demographically-sampled British National Corpus
13. frequency
14. suffixation
15. Spoken Dutch Corpus
16. transcription
17. annotation

طریق داده‌کاوی ترانویسی‌ها، به کشف ویژگی‌های مخصوص هر جنسیت در مقیاسی عظیم از مکالمات خودجوش رودررو و تلفنی که در هلند^۱ وقوع یافت پرداختند. این پژوهش بر سرعت کلام^۲، ناروانی‌های گفتاری^۳ و تنوعات تلفظ^۴ تمرکز داشت. نتایج نشان دادند شباهت‌ها و تفاوت‌های جالبی میان کلام روزمره زنان و مردان وجود داشت. برای مثال سرعت کلام مردان از زنان بیشتر بود، مردان تمایل بیشتری برای استفاده از مکث‌های بی‌کلام بیشتر و طولانی‌تر از خود نشان دادند و پرکننده‌ها^۵ و اختلالات در کلام آقایان بیشتر از خانم‌ها بود. از جمله شباهت‌های کلام مردان و زنان می‌توان به این امر اشاره کرد که هر دو تمایل داشتند تا پرکننده‌ها و تکرارها^۶ را ترجیحاً در انتهای کلام قرار دهند.

با مرور پژوهش‌های پیشین مشخص می‌شود که هیچ پژوهشی به صورت پیکره‌بنیاد به بررسی نقش جنسیت در تولیدات گفتاری گویشوران بابلی نپرداخته است؛ بدین منظور پژوهش حاضر به قصد پاسخگویی به سه پرسش زیر انجام می‌شود:

- ۱: کلیدواژه‌های^۷ داده‌های متنی آقایان و خانم‌ها در خصوص مشکلات چیست؟
- ۲: کلیدواژه‌ها در چه دسته‌های معنایی^۸ قرار می‌گیرند؟
- ۳: کلیدواژه‌ها چه سرنخ‌هایی را در مورد تفاوت‌های زبانی و جامعه‌شناختی دو جنس ارائه می‌دهند؟

به عبارت دیگر، پژوهش حاضر بر آن است که پس از ساخت نخستین پیکره گویشی بابلی، کلیدواژه‌های داده‌های متنی آقایان و خانم‌ها در خصوص مشکلات و سختی‌های زندگی را بررسی نماید و پس از دسته‌بندی معنایی آنها، به تفاوت‌های احتمالی زبانی و جامعه‌شناختی دو جنس بپردازد.

۲- مبانی نظری

پژوهش حاضر براساس نظریه بیکر (۲۰۱۰) انجام می‌شود. بیکر در این نظریه به زبان‌شناسی اجتماعی پیکره‌ای می‌پردازد و معتقد است زبان‌شناسی اجتماعی به مواردی چون: (۱) تفاوت‌های (و شباهت‌های) زبان‌شناختی میان (و در) گونه‌ها و یا گروه‌های خاصی از افراد و (۲) تأثیر متغیرهای اجتماعی چون سن، میزان تحصیلات، جنس، منطقه جغرافیایی، طبقه اجتماعی و ...

-
1. Netherland
 2. speech rate
 3. disfluency
 4. pronunciation variation
 5. filler
 6. repetition
 7. keyword
 8. semantic Domain

(به تنهایی و یا به همراه دیگر متغیرها) در استفاده از زبان، می‌پردازد. بیکر در این نظریه زبان‌شناسی اجتماعی را با استفاده از ابزارهای پیکره‌ای مطالعه می‌کند و معتقد است در پژوهش‌های مربوط به زبان‌شناسی اجتماعی پیکره‌ای می‌توان متناسب با اهداف پژوهش از ابزارهای متعدد زبان‌شناسی پیکره‌ای بهره برد. به عقیده او می‌توان از ابزارهای متنوعی همچون واژه‌نمایی، کلیدواژه، همایند، خوشه‌ واژگانی^۱، فهرست واژگان^۲، پراکنش/توزیع واژه‌ها^۳ در داده‌های الکترونیکی برای پاسخ به پرسش‌های مربوط به زبان‌شناسی به طور عام و زبان‌شناسی اجتماعی به طور خاص استفاده نمود. از آنجاکه در پژوهش حاضر به طور خاص از دو ابزار واژه‌نمایی و کلیدواژه استفاده می‌شود، به معرفی آنها پرداخته می‌شود.

واژه‌نمایی: بیکر (۲۰۱۰) واژه‌نمایی را فهرستی از تمام وقوع‌هایی یک مولفه زبانی در بافت زبانی خود می‌داند (معمولاً چند کلمه تا چند خط در هر دو سمت مولفه زبانی مورد نظر ارائه می‌شود). واژه‌نمایی‌ها از این جهت که امکان انجام تحلیل‌های کیفی بر روی داده‌های پیکره را ارائه می‌دهند، بسیار در زبان‌شناسی پیکره‌ای حائز اهمیت هستند و به محقق این امکان را می‌دهند که هر مورد را جداگانه و با جزئیات مورد بررسی قرار دهد. واژه‌نمایی‌ها علاوه بر آنکه به محققان این امکان را می‌دهند که کاربرد واقعی کلمات را در داده‌های الکترونیکی بررسی کنند، این امکان را نیز به آنان می‌دهد که به تشخیص الگوهای زبانی پیرامون واژه جستجو شده (گره^۴) بپردازند. برای آنکه الگوها سریع‌تر مشخص شوند معمولاً داده واژه‌نمایی به ترتیب حروف الفبا مرتب می‌شوند. تصویر زیر واژه‌نمایی کلمه زمین به همراه مرتب‌سازی الفبایی واژه‌های اول سمت راست واژه جستجو شده را نمایش می‌دهد:

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

-
1. lexical cluster
 2. word list
 3. dispersion/whelk
 4. node

Index	File	Texts	Corpus	Context	Display Text
23
23
28
25
27
24
28
74
20
76
10
22
25
20
29
21
9
4
15
7
21
10
7
2
8
29
6

شکل ۱- واژه‌نمایی واژه ژمین در نرم‌افزار لنکس باکس

کلیدواژه: بیکر (۲۰۱۰) معتقد است کلیدواژه‌ها یکی از روش‌های مؤثر برای مشخص کردن برجستگی/اهمیت واژگانی است. کلیدواژه‌ها به دو دسته مثبت و منفی تقسیم می‌شوند. کلیدواژه‌های مثبت واژه‌هایی هستند که فراوانی‌شان در یک پیکره/داده الکترونیکی نسبت به همان واژه‌ها در پیکره‌ای دیگر به طرز معناداری بیشتر است. کلیدواژه‌های منفی نیز واژه‌هایی هستند که فراوانی‌شان در یک پیکره/داده الکترونیکی نسبت به همان واژه‌ها در پیکره‌ای دیگر به طرز معناداری کمتر است. بنابراین مفهوم کلیدواژگی در زبان‌شناسی پیکره‌ای، یک مفهوم مقایسه‌ای است و صرفاً با مقایسه دو فهرست واژگانی از دو پیکره به دست می‌آید. لازم به ذکر است که برای مشخص کردن معناداری تفاوت فراوانی بین واژه‌ها در دو مجموعه داده متفاوت از آزمون‌های آماری مختلف که در نرم‌افزارهای واژه‌نما وجود دارند استفاده می‌شود.

۳- روش پژوهش

از آنجاکه پژوهش حاضر پیکره‌بنیاد است، برای پاسخ به پرسش‌های پژوهش باید از پیکره گویشی استفاده شود و چون چنین پیکره‌ای برای گویش مورد نظر وجود ندارد، گام نخست انجام پژوهش ساخت پیکره گویشی مورد نظر است. بدین منظور، داده‌های طبیعی از افراد بومی در قالب موضوعی واحد تحت عنوان مشکلات و سختی‌های زندگی از هر دو جنس زن و مرد و در دو گروه سنی میانسال (بیشتر از ۳۰ سال) و سالمند (بیشتر از ۶۰ سال) از طریق ضبط اصوات جمع‌آوری شده است. به منظور بررسی کلیدواژه‌های داده‌های متنی هر گروه، می‌بایست موضوعی واحد برای جمع‌آوری داده‌ها تعیین می‌شد. به همین منظور، از شرکت‌کنندگان خواسته شد تا در مورد سختی‌ها و مشکلات زندگی صحبت کنند تا بتوان کلیدواژه‌های داده‌های متنی هر گروه را

مشخص نمود. تعداد کل شرکت‌کنندگان ۲۴ نفر بود و هر یک ۲۰ دقیقه به صورت طبیعی در مورد موضوع مذکور صحبت کردند. کل داده ۸ ساعت و هر گروه (آقایان میانسال، خانم‌های میانسال، آقایان سالمند و خانم‌های سالمند) حاوی ۲ ساعت داده صوتی طبیعی است. به منظور تبدیل داده‌های صوتی به داده‌های متنی قابل جستجو و ماشین‌خوان، ترانویسی املائی آنها به صورت دستی و در نرم‌افزار notepad++ صورت پذیرفته است. بنابراین، فایل‌های متنی پیکره دارای پسوند .txt هستند. همچنین برای اینکه پژوهشگران ناآشنا با گونه زبانی موردنظر نیز بتوانند از داده‌های تولیدشده استفاده کنند، ترجمه داده‌ها در دو سطح کلمه و جمله به فارسی معیار صورت پذیرفته است. گفتنی است حجم داده‌های آقایان میانسال، خانم‌های میانسال، آقایان سالمند و خانم‌های سالمند به ترتیب ۲۱۸۵۵، ۲۰۹۲۱، ۱۷۷۲۴ و ۱۶۷۰۸ مورد کلمه^۲ است. بنابراین، پیکره گویشی موردنظر مجموعاً دارای ۷۷۲۰۸ مورد کلمه است. به منظور استفاده از دو ابزار کلیدواژگی و واژه‌نمایی، از جدیدترین نرم‌افزار واژه‌نمای موجود یعنی نرم‌افزار واژه‌نمای لنکس‌باکس^۳ (برزینا^۴ و همکاران، ۲۰۲۰) استفاده شده است. با توجه به اینکه برای بررسی تفاوت‌های جنسیتی در پژوهش حاضر به بررسی تفاوت واژه‌ها نیاز داشته‌ایم و واحد تحلیل واژه بوده است، لزومی به انجام ترانویسی واجی یا آوایی نبوده و به ترانویسی املائی بسنده شده است. در مرحله بعد، با کنترل متغیر سن و براساس مفهوم کلیدواژگی به بررسی داده‌ها پرداخته شده و پس از استخراج کلیدواژه‌های داده‌ها، به منظور انجام تحلیل‌های کیفی، کلیدواژه‌های موردنظر در بافت اصلی وقوعشان در ابزار واژه‌نمایی بررسی شده و براساس رفتار معنایی‌شان در بافت، طبق چهارچوب معنایی موئه^۵ (۲۰۰۳) دسته‌بندی شده‌اند.

ابزار Words در نرم‌افزار موردنظر به ارائه فهرست واژگان یک پیکره و همچنین کلیدواژه‌های آن پیکره می‌پردازد. در پژوهش حاضر، آزمون آماری مد نظر LogLik است که براساس آن واژه‌هایی که عدد معناداری آنها بزرگتر یا مساوی ۳/۹ باشد؛ کلیدواژه محسوب می‌شوند. در ادامه کلیدواژه‌های داده‌های متنی خانم‌های سالمند به عنوان نمونه ارائه شده است.

1. machine-readable
2. word token
3. LancsBox
4. V. Brezina
5. Moe

Type	Frequency 1 (Corpus 1)	Dispersion 1 (Corpus 1)	Frequency 2 (Corpus 2)	Dispersion 2 (Corpus 2)	Threshold
۱	۳۵ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۵۴۷۷۴۷	۴۵۲ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۷۷۰۰۱۷	۵۱ ۲۴۴۵۲۷۳۸
۲	۵۲۶ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۵۹۳۱۸۴	۱۵۷۴ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۳۷۵۴۴۹	۴۵ ۲۳۵۰۰۷۴۷
۳	۹ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۲۷۲۱۹۷	۱۹۱ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۱۷۴۵۹۷	۴۰ ۸۹۷۹۰۷۲۳
۴	۵۸ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۵۷۹۲۷۵	۵۲۱ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۱۰۴۸۵۳۹۲	۳۴ ۴۱۱۷۹۵۱۸
۵	۶ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۳۵۹۹۷۵	۱۵۵ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۷۸۱۵۴۲	۳۴ ۰۴۱۲۰۳۹۹
۶	۰ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۰ ۰۰۰۰۰۰	۷۴ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۳۰۱۸۵۸	۳۱ ۲۰۳۵۱۱۲۵
۷	۵۵ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۵۲۵۳۴۸	۴۵ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۵۴۶۴۲۵	۳۰ ۵۵۵۵۹۷۹۰
۸	۱۸ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۱۴۲۱۹۰	۲۳۸ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۹۳۳۳۳۵	۲۹ ۵۵۵۵۹۷۹۲
۹	۴۵ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۱۰۳۷۲۳۰	۸۵ ۰۰۰۰۰۰	۲ ۱۵۶۲۱۵	۲۹ ۵۳۱۳۰۲۷۸
۱۰	۱۵۲ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۴۲۰۳۰۳	۹۱ ۰۰۰۰۰۰	۲ ۱۷۵۷۹۹	۲۹ ۲۵۳۵۳۰۷۹
۱۱	۵ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۳۵۹۳۹۲	۱۳۱ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۹۹۷۱۴۲	۲۹ ۴۵۵۵۹۷۹۲
۱۲	۳۰ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۹۱۰۳۳۵	۳۲۸ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۹۸۵۴۵۴	۲۶ ۶۴۴۳۲۲۸۶
۱۳	۱۵۱ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۹۲۱۸۵۲	۳۹۶ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۹۱۹۹۸۷	۲۵ ۳۰۱۰۵۰۴۷
۱۴	۲۸ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۹۵۵۳۳۰	۲۸ ۰۰۰۰۰۰	۴ ۲۷۷۱۵۴	۲۵ ۳۰۳۱۲۷۲۰
۱۵	۲۵ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۹۷۴۳۲۰	۲۶ ۰۰۰۰۰۰	۴ ۴۰۹۴۴۲	۲۵ ۲۰۳۱۲۷۲۰
۱۶	۳۹ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۳۷۳۸۵۵	۵۵ ۰۰۰۰۰۰	۲ ۳۵۴۹۹۹	۲۵ ۱۵۸۴۹۸۸۸
۱۷	۰ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۰ ۰۰۰۰۰۰	۵۸ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۳۴۴۴۹۹	۲۴ ۸۲۵۲۱۰۴۳
۱۸	۱۰ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۹۱۹۷۳۲	۱۵۰ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۱۰۹۷۰۰۸	۲۴ ۶۱۵۵۲۴۱۸
۱۹	۵۴ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۷۴۳۸۷۲	۹۵ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۴۴۸۸۹۵	۲۴ ۲۲۵۳۰۶۵۸
۲۰	۷ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۵۳۹۹۱۹	۱۳۰ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۱۵۵۹۸۷	۲۲ ۷۸۴۲۵۳۱۴
۲۱	۱۰۲ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۵۲۷۲۵۹	۷۳۱ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۴۸۴۶۵۱	۲۲ ۷۸۱۷۹۷۷۱
۲۲	۲۵ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۵۲۸۷۱۴	۱۸۱ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۲۵۰۰۳۰	۲۲ ۷۸۲۵۴۸۶۴
۲۳	۳۷ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۲۳۸۱۶۹	۵۵ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۳۰۹۱۴۵	۲۲ ۲۸۵۵۲۳۳۹
۲۴	۳۰ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۳۵۲۱۹۸	۶۱ ۰۰۰۰۰۰	۲ ۱۴۵۲۱۷	۲۱ ۴۴۴۲۵۹۴۱
۲۵	۹۱ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۵۷۴۹۱۵	۲۷۴ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۸۵۰۴۵۲	۲۰ ۵۱۴۲۸۱۰۰
۲۶	۲۳ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۲۰۶۷۷۵	۲۵ ۰۰۰۰۰۰	۲ ۷۱۵۰۲۳	۲۰ ۴۸۹۳۲۲۶۷
۲۷	۲۰ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۰ ۰۰۰۰۰۰	۴۷ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۸۸۹۳۹۴	۱۹ ۵۲۹۱۷۷۱۷
۲۸	۱۲ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۲۸۷۳۱۳	۱۵۸ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۲۰۳۰۳۰	۱۹ ۲۲۰۳۰۳۰۴
۲۹	۲۰ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۴۷۱۱۹۱	۲۸۹ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۱۸۴۲۱۹	۱۸ ۸۲۷۳۷۰۳۴
۳۰	۰ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۰ ۰۰۰۰۰۰	۴۳ ۰۰۰۰۰۰	۲ ۵۲۷۲۵۹	۱۸ ۱۳۴۷۳۰۲۵
۳۱	۱۵۰ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۴۲۳۴۷۱	۱۴۵ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۳۵۲۳۸۷	۱۸ ۵۵۵۵۵۵۳۱
۳۲	۲۰۰ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۱۳۸۸۰۷	۲۱۸ ۰۰۰۰۰۰	۰ ۵۵۵۲۳۷	۱۷ ۹۳۲۳۱۸۸۸
۳۳	۵ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۲۳۷۲۲۵	۹۷ ۰۰۰۰۰۰	۱ ۱۰۴۷۹۸۹	۱۷ ۵۹۳۴۴۲۵۳

شکل ۲- کلیدواژه‌های داده‌های متنی خاتمه‌های سالمند

ابزار KWIC (Key Words in Context) امکان مشاهده کلمات جستجو شده در بافت را به کاربر می‌دهد. با توجه به گزینه Context که در نوار بالایی این نرم‌افزار قرار دارد، می‌توان بافت قبل و بعد کلمه مورد نظر را افزایش یا کاهش داد. در پژوهش حاضر، از این ابزار برای مشاهده بافت زبانی واژگان هدف استفاده شده است. در شکل زیر واژه «کار» در بافت زبانی اش نشان داده شده است:

Index	File	Occurrences	Texts	Corpus	Context	Display Text
1	41.00	67 (32.03)	6	Corpus 1	7	
2	41.00					اندر این سن و در این زمان، کاری که...
3	41.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
4	41.00					و در این سن، کارهای خود را به...
5	41.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
6	41.00					و در این سن، کارهای خود را به...
7	42.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
8	42.00					و در این سن، کارهای خود را به...
9	42.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
10	42.00					و در این سن، کارهای خود را به...
11	42.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
12	42.00					و در این سن، کارهای خود را به...
13	42.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
14	42.00					و در این سن، کارهای خود را به...
15	42.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
16	42.00					و در این سن، کارهای خود را به...
17	42.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
18	42.00					و در این سن، کارهای خود را به...
19	42.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
20	42.00					و در این سن، کارهای خود را به...
21	42.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
22	42.00					و در این سن، کارهای خود را به...
23	42.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
24	42.00					و در این سن، کارهای خود را به...
25	42.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
26	42.00					و در این سن، کارهای خود را به...
27	42.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
28	42.00					و در این سن، کارهای خود را به...
29	42.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
30	42.00					و در این سن، کارهای خود را به...
31	46.00					نمی‌تواند به کارهای خود ادامه دهد...
32	46.00					و در این سن، کارهای خود را به...

شکل ۳- نمایش واژه «کار» و بافت زبانی آن در داده‌های متنی میانسال در ابزار KWIC

غیاثی طبری و همکاران | ۹۵

همچنین اگر بخواهیم محل وقوع نتایج حاصله را در متن اصلی پیدا کنیم، کافیسیت روی یکی از نتایج نشان داده شده کلیک کنیم. این کار، محل دقیق وقوع کلمه مورد نظر را در بافت بزرگتر نشان می دهد.

شکل ۴- نمایش محل وقوع نتایج در بافت اصلی

۴- تحلیل داده‌ها

در پژوهش حاضر، اطلاعاتی که از طریق ابزار کلیدواژه‌ها حاصل می شود، محصول مقایسه داده‌های متنی یک گروه در مقابل گروهی دیگر با کنترل متغیر سن می باشد. به همین منظور، داده‌های متنی آقایان میانسال در مقابل داده‌های متنی خانم‌های میانسال، داده‌های متنی خانم‌های میانسال در برابر داده‌های متنی آقایان میانسال، داده‌های متنی خانم‌های متنی آقایان میانسال، داده‌های متنی خانم‌های سالمند در برابر داده‌های متنی آقایان سالمند و داده‌های متنی آقایان سالمند در مقابل داده‌های متنی خانم‌های سالمند بررسی می گردند. در ادامه، ۵۰ کلیدواژه اول داده‌های متنی هر کدام از گروه‌ها به همراه دسته‌بندی معنایی آنها ارائه می شود:

جدول ۱- دسته‌بندی معنایی کلیدواژه‌های داده‌های متنی آقاییان میانسال در مقابل داده‌های متنی خانم‌های میانسال

ردیف	حوزه معنایی	ردیف	زیرمجموعه	کلیدواژه (عضو)	فراوانی زیرمجموعه	فراوانی مجموعه
۱	انسان	۱	مرد- زن	آقا	۸۰	۱۲۵
		۲	سلامت	حاجی	۳۰	
		۳	ازدواج	فَلَج	۱۳	
				عقد	۲	
۲	زبان و تفکر	۱	ارتباط برقرار کردن (گفتن)	گته	۱۶	۶۳
		۲	احساس	باقال	۱۸	
		۳	نشان دادن، توضیح دادن	خشی	۱۶	
				بَون	۱۳	
۳	رفتار اجتماعی	۱	رفتار	کنترل	۱۴	۷۲
		۲	روابط	زن	۲۲	
		۳	رفاه- مشکلات	گرونی	۱	
				حقوق	۱۹	
				نداشتن	۱۲	
				هدا	۴	
۴	زندگی روزانه	۱	غذا	غذا	۱	۱
۵	کار و حرفه	۱	کشاورزی	کشاورزی	۳۰	۱۴۱
		۲	کار	کار	۱۱۱	
۶	حالت‌ها	۱	زمان	دیگه	۱۵۷	۷۷۷
				الان	۱۹۴	
				سال	۳۸	
				فَلَن	۱۱	
				از	۱۶۳	
				بَلْخِرَه	۲۱	
				تیکه تیکه	۱	
		۲	کمیت	همین	۸۶	
				یه	۴۷	
				خوب	۱۹	
				جا	۴۰	
۳	کیفیت	۳	مکان	۴		

ادامه جدول ۱-

ردیف	حوزه معنایی	ردیف	زیرمجموعه	کلیدواژه (عضو)	فراوانی زیرمجموعه	فراوانی مجموعه
۷	دستور	۱	ضمائر	مَ	۱۹۴	۱۳۲۶
				ما	۷۴	
				أما	۵۳	
				اما	۳۷	
		۲	نشانگرهای بندهای توضیحی	مَثَن	۷۳	
				أره	۱۵۷	
		۳	ساخت معنایی وابسته به فعل	ایان	۳	
				اسا	۳	
				تَوْنَه	۱۲	
				چی	۶۵	
		۴	اجزای کلام	و	۲۸۰	
				ا	۷۰	
				مَسِ	۳	
				ون	۵۵	
				اگَه	۵۳	
				ولی	۷۶	
				هَمْتی	۱۶	
				بیتنه	۴	
				خیلی	۳۴	
				وجود	۱۱	
۵	روابط وابستگی	دارنه	۴۲			
		هتل	۱۱			
۶	مرتبط به- مربوط	وجود	۱۱			
		دارنه	۴۲			
۷	نشانگرهای تاکید	هتل	۱۱			
		هتل	۱۱			
۸	شدت	هتل	۱۱			
		هتل	۱۱			
۹	کلمات کلی	هتل	۱۱			
		هتل	۱۱			
۱۰	نام مکان	هتل	۱۱			
		هتل	۱۱			

در جدول بالا کلیدواژه‌های داده‌های متنی آقایان، در تقابل با داده‌های متنی خانم‌های میانسال معرفی و ۵۰ کلیدواژه مثبت اول براساس دسته‌بندی معنایی موئه (۲۰۰۳) دسته‌بندی شدند. کلیدواژه‌های این گروه در ۷ حوزه معنایی اصلی دسته‌بندی شدند. در ادامه، ضمن تعریف هر یک از حوزه‌ها، مثال‌هایی از پیکره برای هر مورد ارائه خواهد شد.

اولین حوزه معنایی کلیدواژه‌های داده‌های متنی آقایان میانسال مرتبط با انسان است. در این حوزه، کلیدواژه‌هایی که مرتبط با جنسیت زن- مرد، سلامت و ازدواج بودند قرار گرفتند. از میان

زیرمجموعه‌های ذکرشده، کلیدواژه *آقا* (مثال ۴۷۴ و ۲۱) با فراوانی ۸۰، بیشترین فراوانی را داراست و پس از بررسی متن مشخص شد که این واژه اغلب برای درخواست مادی افراد خانواده از پدر خانواده و یا در مکالمات برای اشاره به طرف مقابل به کار رفته است. آنچه در مورد نقش مرد در جامعه بیشتر مورد انتظار است، مسئولیت بیشتر مرد در تامین نیازهای مادی خانواده است و در این پیکره نیز واژه *آقا* اغلب برای مورد خطاب قراردادن مردان جهت رفع مشکلات و نیازهای مادی به کار رفته است:

مثال ۲۱: و رِ گَمِه زَن بَوْرِ گَنِه که *آقا* مَن نا شِغَلِ دارِمِه، نا کار دارِمِه، نا زندگی دارِمِه ...
 مثال ۴۷۴: غِرِ بَزَنِه *آقا* مَن اِیْتارِ خِوَامِه، اونتا رِ خِوَامِه...

دومین حوزه معنایی موجود در این بخش مربوط به زبان و تفکر می‌باشد. در این حوزه کلیدواژه‌هایی که در رابطه با برقراری ارتباط (از طریق صحبت کردن) و احساسات بودند قرار گرفتند. برای مثال *گته* به معنای «می‌گفت» (مثال ۲۷۳) و *باقال* به معنای «به نقل از» یا «به قول» (مثال ۴۹) زمانی که افراد در ارتباط مستقیم با دیگران بودند به کار برده می‌شد و به همین دلیل در دسته‌بندی معنایی، در زیرمجموعه ارتباط برقرار کردن و گفتن قرار گرفتند. بویین نیز از دیگر واژگانی بود که برای شفافیت موضوع و برقراری بهتر ارتباط به کار رفته بود:

مثال ۲۷۳: مِ خَوَه گَنِه *آقا* بور دروازه بل اونتا زمین تَشِه.
 مثال ۴۹: *باقال* مَرَدی الان خَرَجِ زندگی آندِه مشکل بَبِه که اَصَن فِکَرِ اِیْنَا دَنِبِه.

خشی به معنای خوشی (مثال ۵۰۶) در داده‌های متنی مردان میانسال به داشته‌های بزرگ و کوچک اشاره می‌کند که در هر قشر از مردم و گاهاً در نتیجه ارتباط با دیگران (خانواده، دوستان و آشنایان) به طرق مختلف حاصل می‌شود. به همین منظور این واژه نیز در مجموعه ارتباط برقرار کردن جای گرفت:

مثال ۵۰۶: گَنِه که خا دوْمَه که تا غروب مَثَن هزار تَمَن، دو هزار تَمَن و مِ گیر... و وِنِ دِلِ خَشِی هَسَه...

سومین حوزه معنایی کلیدواژه‌های داده‌های متنی آقایان میانسال، رفتار اجتماعی است که شامل زیرمجموعه‌هایی چون رفتار، روابط و رفاه و مشکلات می‌باشد. در حوزه رفتار، کلیدواژه *کنترل* (مثال ۵۷) برای غلبه و کنترل استرس به عنوان یکی از چالش‌ها و سختی‌های زندگی به کار رفته است و جنسیت و یا گروه سنی خاصی برای آن مد نظر نبوده است. در حوزه روابط نیز کلیدواژه *زن* (مثال ۲۴۸) که بیشتر با مفاهیمی چون *زن خوب*، *زن زندگی*، *زن ولخرج* و ...

همراه شده‌اند به عنوان مؤلفه‌ای تأثیرگذار در تحمل سختی‌های زندگی معرفی شده‌اند که تأثیر مثبت همراهی و همدلی شریک زندگی در سپری کردن روزهای سخت را از دیدگاه آقایان میانسال در این پیکره نشان می‌دهد. در حوزه رفاه و مشکلات نیز، گرانی (مثال ۱۰۷) با فراوانی ۲۱ به کار رفته است که به عنوان یکی از سختی‌های زندگی امروز مطرح شده است و چون در اینجا گرانی با معنی ضمنی سختی ظاهر شده است، در گروه رفاه و مشکلات دسته‌بندی شده است. حقوق (مثال ۱۰۳) نیز به عنوان عاملی که کم یا زیاد بودن آن مشکلات یا رفاه را با خود به همراه دارد در این مجموعه قرار گرفت. نداشتن (مثال ۳۸۹) نیز از دیگر کلیدواژه‌هایی بود که در حوزه مفهومی رفاه و مشکلات قرار گرفت زیرا در این مجموعه داده، نداشتن هر چیزی، اغلب با سختی‌های پس از آن نمود پیدا کرد.

مثال ۵۷: *أصن استرس به هیچ وجه کنترل شده... نو...*

مثال ۲۴۸: *اگه انتظار زن که بالا بوعه که...*

مثال ۱۰۷: *امروز روز سختی گرونی هسه.*

مثال ۱۰۳: *بعد اوتتام که الان لیسانس دارنه بیته دره این رسوران دره قسمت حسابداری دره اونجه مشغول بونه دره یگ ملیون حقوق گیرنه.*

مثال ۳۸۹: *نداشتین پوله آقا جان... بوین رات تر بوم... نداشتین پوله... چیف که خالی باشی... .*

دیگر کلیدواژه‌ای که در این حوزه معنایی برای مجموعه رفاه و مشکلات دسته‌بندی شده است، *هلا* (مثال ۲۵) است که به معنی «داد» می‌باشد و چون با توجه به معنی، این واژه به انتقال مالکیت اشاره داشته است (چه در صورتی که چیزی از فرد گرفته می‌شد و به فرد دیگری داده می‌شد و چه در صورتی که چیزی به فرد می‌رسید)، در ایجاد مشکل یا رفاه در زندگی او تأثیرگذار بوده است. بنابراین، واژه موردنظر در این مجموعه دسته‌بندی شده است:

مثال ۲۵: *خا یک شغل م پر ات گمه زمین هلا دارمی ون رو الان درمی کار کمی.*

همانطور که در این مثال پیداست، *هلا* با «انتقال مالکیت» همراه بوده است اما چون با این انتقال مالکیت «رفاه نسبی» دیگر افراد تامین شده، در دسته رفتار اجتماعی قرار گرفته است. چهارمین حوزه معنایی در این قست، زندگی روزانه می‌باشد که کلیدواژه *غدا* (مثال ۳۹۵) در آن قرار گرفته است. به نظر می‌رسد با توجه به فراوانی اندک این کلیدواژه و با وجود سختی‌ها و مشکلات زندگی و عدم تنوع سفره غذایی برای تمام مردم این خطه، نوع غذا از اهمیت چندانی برخوردار نبوده است:

مثال ۳۹۵: مَثْنِ مِ پَر سِرِه دِلِه بِيَم بُو وِنِ وِسَّه خِيَلِي عَزِيْز بِي بُو، خِيَلِي وِرِ دُوس دَاشْت بُو وِنِسِ بِيْتَرِيْن غَدَا چِي بِيَه؟ كِر كُو...

پنجمین حوزه معنایی این بخش مربوط به کار و حرفه می‌باشد. در این حوزه زیرمجموعه‌هایی چون نوع شغل (کشاورزی) و کار قرار دارد. در این مجموعه، کشاورزی (مثال ۱۲۷) به شغل کشاورزی اشاره می‌کند که شغل غالب افراد شرکت‌کننده در این گروه از داده الکترونیکی است و به سختی‌های این شغل اشاره می‌شود و در اغلب موارد، کشاورزی با مفاهیمی چون سود کم، کار سخت، کار گروهی و ... همراه بوده است به همین دلیل می‌توان آن را یکی از عوامل سختی زندگی در نظر آقایان میانسال در نظر گرفت. از دیگر زیرمجموعه‌ها می‌توان به کار (مثال ۱۷) به عنوان واژه‌ای کلی اشاره کرد.

مثال ۱۲۷: وِگِرْنِه اَمِ وِسَّه نَمُوْنَه كِه. كِشَاوَرَزِيْ هَمِه نِصْ بِه نِصْ دَر شُوْنِه.

طبقه ششم در دسته‌بندی معنایی داده‌های متنی آقایان میانسال مربوط به حالت‌ها می‌باشد. این حوزه حاوی ۴ زیرمجموعه زمان، کمیت، کیفیت و مکان می‌باشد. از جمله کلیدواژه‌هایی که در زیرمجموعه زمان وجود دارند می‌توان به: *الان* (مثال ۱۳)، *سال*، *دیگه* و ... اشاره کرد. این کلمات با توجه به بافت متن، در قالب مقایسه زمان گذشته با زمان حال به کار رفته‌اند. در نتیجه این مقایسه‌ها به سختی زندگی در زمان حال، تجملات، نبود رفاه، دشواری سبک زندگی در قدیم و لزوم تحمل وضع موجود اشاره می‌کند.

۱۳: *الان* و *الله* مَن هَم رَا نِنْدِه اَز اَنَسِ هَسْمَه، هَم كِشَاوَرَزِيْ مَه، هَم كَارِگَرِيْ كِمَه، هَر كَارِي اَمِ دَس بَر بِيَه اَمَا اِنْجَامِ دَمِي بَاز...

کلیدواژه‌هایی مانند *همین* (مثال ۴۵) که در زیرمجموعه کمیت قرار دارند به سختی‌های زندگی در زمینه‌های مختلف اشاره می‌کنند:

۴۵: *يَنِي فَقَد وِنِه بَخَرِيْم نَمِيْرِيْم. هَمِيْن.*

کلیدواژه خوب (مثال ۲۹۹) عموماً برای توصیف زن خوب به کار رفته است:

۲۹۹: *زَنِ خُوْبِ وَاقِنِ زَنْدَگِيْ اَدَمِ پِيْشَرَفِ كِنَه...*

به نظر می‌رسد با توجه به نقش‌های گوناگون زن در خانواده، زنان در موفق بودن زندگی نیز نقش مهمی را ایفا می‌کنند.

جدول ۲- جدول دسته‌بندی معنایی کلیدواژه‌های داده‌های متنی خانم‌های میانسال در مقابل داده‌های متنی آقایان میانسال

ردیف	حوزه معنایی	ردیف	زیرمجموعه	کلیدواژه (عضو)	فراوانی زیرمجموعه	فراوانی مجموعه
۱	انسان	۱	بارداری	حامله	۱۶	۴۹
		۲	مرگ	بمَرده	۱۶	
		۳	ازدواج	زن	۳	
				عروسی	۱۴	
۲	زبان و تفکر	۱	ارتباط برقرار کردن (گفتن)	گته	۸۲	۱۱۶
				بته	۱۸	
				بته	۱۶	
۳	رفتار اجتماعی	۱	روابط	شی‌مار	۶۲	۱۸۴
				آقا	۲۲	
				شی	۳۳	
				خوآخر	۲۴	
				حاجی	۳	
				شی‌پر	۱۹	
				شی‌خوآخر	۲۱	
۲	رفاه و مشکلات	طلا	۱۹	۱۹		
		خوب	۲			
۴	زندگی روزانه	۱	غذا	غذا	۳۰	۴۱
				پلا	۱۱	
۵	کار و حرفه	۱	دارایی	کشاورزی	۱	۱
۶	حالت‌ها	۱	زمان	دیگه	۵۴	۳۰۷
				الان	۸۴	
				تیکه	۳۴	
				اسا	۳۴	
				سال	۷	
				بلیخره	۲	
				همتی	۵۴	
				همین	۲۷	
		۲	کمیت	هیچی	۱۱	

ادامه جدول ۲-

فرآوانی مجموعه	فرآوانی زیرمجموعه	کلیدواژه (عضو)	زیرمجموعه	ردیف	حوزه معنایی	ردیف					
۱۷۷۸	۶۹۸	م	اجزای کلام	۱	دستور	۷					
	۸	ما									
	۱۴۸	و									
	۴	أما									
	۳	دارنه									
	۱۱۸	اما									
	۴۰	ایان									
	۱۱	یه									
	۲۵	ا									
	۳۳	مس									
	۲۰	فاطمه									
	۱۶	اگه									
	۱۰۸	جا									
	۲۶	چی									
	۶	خاطر									
	۱۰۳	از									
	۲۹	بینته									
	۶۰	مردی									
	۲۲۱	متن					نشانگرهای بندهای توضیحی	۲			
	۵۹	آره					ساخت معنایی وابسته به فعل	۳			
۳۳	ولی	مرتبط به- مربوط	۴								
۹	خیلی	شدت	۵								

در جدول بالا، ۵۰ کلیدواژه مثبت اول که از مقایسه داده‌های متنی خانم‌های میانسال با داده‌های متنی آقایان میانسال حاصل شدند، دسته‌بندی شده است. کلیدواژه‌ها در ۷ حوزه معنایی اصلی طبقه‌بندی شده‌اند که در ادامه توضیحات مربوط به هر بخش و مثال مرتبط، ذکر خواهد شد.

اولین حوزه معنایی در این سری از کلیدواژه‌ها در رابطه با انسان است. در این حوزه، زیرمجموعه‌هایی چون بارداری، مرگ و ازدواج قرار دارد. برای مثال در زیرمجموعه بارداری، کلیدواژه *حامله* قرار دارد. کلیدواژه *حامله* (مثال ۴۲) در داده‌های متنی این گروه از شرکت‌کنندگان برای اشاره به سختی‌هایی که افراد در دوران بارداری در زندگی با آن مواجه شدند به کار برده شده است. در زیرمجموعه ازدواج، کلیدواژه‌هایی چون *زن* (مثال ۱۵۸) قرار دارد. به دلیل آنکه این کلیدواژه در داده‌های متنی این گروه با معنای ازدواج کردن به کار رفته بود، در این حوزه معنایی دسته‌بندی شد.

مثال ۴۲: یَئِی پُولی دِیگه‌ای نِدَاشْتِمِه که هِنوزم عَقده مِ دل دَرِه که مَثَن حامله بَیمِه آتِ دِتا... دِ دَس دَرَس حسابی لباس نِدَاشْتِمِه که دَپوشِم.
مثال ۱۵۸: دِتا بَرار شِه زن خَنه هَکَرِد بَینا...

دومین حوزه معنایی در این بخش، زبان و تفکر است. کلیدواژه‌های داده‌های متنی شرکت‌کنندگان این گروه، تنها در زیرمجموعه ارتباط برقرار کردن قرار گرفته‌اند. از جمله این کلیدواژه‌ها می‌توانیم به *بَه* (مثال ۱۴۵) اشاره کنیم که از این کلیدواژه برای صحبت کردن در ارتباطات خود با افراد استفاده می‌کردند. به همین خاطر این کلیدواژه در این گروه قرار گرفته است.

مثال ۱۴۵: دِیروزم هَمَتی صَوِبَتِ بَیَه وَچونِ پَلی مِ شِ وَصِبَتِ هَکِنه بَه اَرِه فِلون کَسِ زَمینِ دَاشْتِمی طَارِمِ نَاشْتِمی بَخَرِیم...

سومین حوزه معنایی در این گروه از داده‌های متنی در رابطه با رفتار اجتماعی می‌باشد. داده‌های متنی این گروه از شرکت‌کنندگان در این حوزه معنایی در دو زیرمجموعه روابط و رفاه و مشکلات قرار می‌گیرند. در زیرمجموعه روابط، اکثر کلیدواژه‌ها در رابطه با همسر و خانواده همسر می‌باشد. از کلیدواژه‌های موجود در این زیرمجموعه می‌توانیم به *شی‌خوآخِر* (مثال ۲۱) اشاره کنیم. این کلیدواژه برای اشاره به میزان اعمال نظرات افراد خانواده همسر در تصمیمات کوچک زندگی به کار برده شده است. یا کلیدواژه *طَلا* (مثال ۱۸۳) بیش از آنکه سبب خوشحالی افراد شود، در داده‌های متنی خانم‌های میانسال منجر به بروز ناراحتی و مشکل شده است. به همین خاطر این کلیدواژه در این زیرمجموعه قرار گرفته است.

مثال ۲۱: هر کار هرچی خَواستَه هَکِنن مَثَن مِ شی مار خَواستَه مَثَن لباس هَیره مِ شی خوآخِر خَوَه گتِه تو قبول هَکن.

مثال ۱۸۳: آی طَلا همه مِ دَس جا در... وَرچین هَکَرِدِنه طَلا همه مِ دَس جا بَیتنه.

چهارمین حوزه معنایی در داده‌های متنی این گروه، زندگی روزانه است. کلیدواژه‌هایی که در این قسمت دسته‌بندی شدند، در زیرمجموعه غذا قرار می‌گیرند. برای مثال کلیدواژه‌ای چون پلا (مثال ۱۴۸) به نوعی از غذا اشاره می‌کند که با وجود شرایط مناسب اقلیمی در کشت آن، افراد در تأمین آن ناتوان بودند.

مثال ۱۴۸: اگه تا اونجه بوردمه مئن م مار من گتیمه که مئن ننه اما آتا طارم دونه نارمی مئن پلا بخیریم و ایئا...

پنجمین حوزه معنایی در این قسمت، در ارتباط با کار و حرفه می‌باشد. در این حوزه تنها یک کلیدواژه قرار دارد که آن نیز در زیرگروه دارایی قرار می‌گیرد. کلیدواژه کشاورزی (مثال ۱۵۰) به شغل کشاورزی اشاره نمی‌کند. بلکه به نوعی از زمین که برای کشاورزی کردن مناسب است اشاره می‌کند. به همین خاطر در زیرمجموعه دارایی دسته‌بندی شده است.

مثال ۱۵۰: م پر نزدیک شیش هف گیری زمین آبی داشته از این کشاورزی.

ششمین گروه در دسته‌بندی معنایی کلیدواژه‌های داده‌های متنی خانم‌های میانسال، حالت‌ها می‌باشد. در این حوزه معنایی دو زیرمجموعه زمان و کمیت قرار دارد. در زیرمجموعه زمان کلیدواژه‌هایی چون لان (مثال ۲۱) قرار دارند که پس از مقایسه شرایط در زمان حال و گذشته و برای اشاره به شرایط کنونی به کار برده شدند.

جدول ۳- جدول دسته‌بندی معنایی کلیدواژه‌های داده‌های متنی خانم‌های سالمند در مقابل داده‌های متنی

آقایان سالمند

ردیف	حوزه معنایی	ردیف	زیرمجموعه	کلیدواژه (عضو)	فراوانی زیرمجموعه	فراوانی مجموعه
۱	جهان و خلقت	۱	فلز	طلا	۴۶	۴۶
۲	انسان	۱	ازدواج	شی	۵۴	۵۴
۳	زبان و تفکر	۱	ارتباط برقرار کردن (گفتن)	بته	۴	۱۸۸
				بته	۴	
				بته	۳۷	
				بته	۳۷	
				بته	۵۷	
				باقال	۲۳	
ونگ	۱۴					

ادامه جدول ۳-

ردیف	حوزه معنایی	ردیف	زیر مجموعه	کلیدواژه (عضو)	فراوانی زیر مجموعه	فراوانی مجموعه
۳	زبان و تفکر	۲	کم صحبت کردن	اینا	۶	۱۸۸
		۳	درک/ فهم	بونه؟	۶	
۴	رفتار اجتماعی	۱	روابط	مردی	۳۳	۱۰۱
		۲	رفاه و مشکلات	آقا	۱۲	
				کار	۵۶	
۵	زندگی روزانه	۱	غذا	باکله	۲۶	۱۳۸
				پلا	۵۶	
		۲	زندگی	زندگی	۲۲	
		۳	پوشاک	گونه	۱۶	
		۴	لوازم خانگی	دشون	۱۸	
۶	کار و حرفه	۱	واحد پولی	تمن	۱۸	۱۸
۷	فعالیت فیزیکی	۱	حرکت	شیه	۲۲	۲۲
۸	حالت‌ها	۱	زمان	الان	۹۳	۲۴۸
				دوره	۱	
				دیگه	۳۳	
				بعد	۴۸	
		۲	کمیت	هزار	۷	
				همین	۲۰	
				جار	۲۶	
۹	دستور	۱	ساخت معنایی و ایسته به فعل	آره	۵۸	۱۶۵۴
				وسه	۳۹	
				ونه	۳۰	
		۲	ماهیت‌های فاعل محور	وسه	۱۹	
				م	۴۵۹	
		۳	اجزای کلام	ر	۵۲۶	
				اون	۸۶	

ادامه جدول ۳-

ردیف	حوزه معنایی	ردیف	زیرمجموعه	کلیدواژه (عضو)	فراوانی زیرمجموعه	فراوانی مجموعه
۹	دستور	۳	اجزای کلام	از	۳۰	
				أما	۴	
				أما	۹	
				هَسَّه	۱	
				أى	۱۵۳	
				دارنه	۷	
				این	۷۱	
				سر	۶۶	
				بوم	۱۷	
				دیه	۲۶	
				هدا	۳۳	
				ذنی	۵	
				ینی	۵	
۴	معادل	۵	ولی	۱۰	مرتبط به- مربوط	

کلیدواژه‌هایی که در جدول بالا ارائه شده‌اند، از مقایسه داده‌های متنی خانم‌های سالمند با داده‌های متنی آقایان سالمند به دست آمده‌اند. این کلیدواژه‌ها در ۹ حوزه معنایی طبقه‌بندی شدند که در ادامه مثال و توضیح هر حوزه ارائه خواهد شد.

اولین حوزه معنایی در این بخش مربوط به جهان و خلقت می‌باشد. در این بخش تنها یک زیرمجموعه فلز قرار دارد. در این زیرمجموعه، کلیدواژه *طَلَا* قرار دارد که به خودِ فلزِ طلا اشاره می‌کند. به همین خاطر در این گروه طبقه‌بندی شده است. مثال ۱۹۵: *مِنْ طَلَا رِ بَيْرِمِ بَوْمِ بَرُوشِمِ طَلَايِ فَاكْتُورِ نَدَارِمِهْ كَا.*

دومین حوزه معنایی در ارتباط با کلیدواژه‌های این گروه انسان می‌باشد. در این حوزه معنایی نیز تنها یک زیرمجموعه ازدواج قرار دارد. در این زیرمجموعه کلیدواژه *شِی* (مثال ۱۹۵) قرار دارد که در این داده‌ها به روابط اشاره نمی‌کند؛ بلکه به ازدواج اشاره می‌کند. به همین دلیل، در این زیرمجموعه قرار می‌گیرد.

مثال ۱۹۵: *شِ پَنَشْتَا كِيچَا رِ شِیِ پِدَامِهْ.*

غیائی طبری و همکاران | ۱۰۷

سومین حوزه معنایی، زبان و تفکر می‌باشد. در این حوزه با سه زیرمجموعه ارتباط برقرار کردن (گفتن)، کم صحبت کردن و درک/فهم روبه‌رو می‌شویم. برای مثال در زیرمجموعه ارتباط برقرار کردن (گفتن) کلیدواژه‌ای چون باقال (مثال ۱۹۱) وجود دارد که فرد در گفت‌وگوها برای نقل قول کردن از آن استفاده کرده است. در زیرمجموعه درک/فهم با کلیدواژه بونه؟ (مثال ۳۷) مواجه می‌شویم که فرد برای اطلاع از مفهوم بودن کلام خود از آن استفاده می‌کند.

مثال ۱۹۱: عروسی هکرده باقال و شون.

مثال ۳۷: حالی بونه؟

چهارمین حوزه معنایی در داده‌های متنی این گروه رفتار اجتماعی می‌باشد. دو زیرمجموعه تحت عنوان روابط و رفاه و مشکلات در این حوزه معنایی قرار دارند. در زیرمجموعه روابط کلیدواژه مردی (مثال ۵۱) قرار دارد که به نوع رابطه افراد اشاره می‌کند.

مثال ۵۱: مردی بیمو بلخره کارمند بیه ترسیه.

در زیرمجموعه رفاه و مشکلات نیز با کلیدواژه کار (مثال ۷۵) مواجه می‌شویم که پس از بررسی بافت مشخص شد که این واژه به شرایط پس از فارغ‌التحصیلی اشاره می‌کند و با معنای ضمنی مشکلات به کار رفته است. به همین خاطر در گروه رفاه و مشکلات به طبقه‌بندی شده است.

مثال ۷۵: فوق لیسانس بیته کار ندارنه.

پنجمین حوزه معنایی که متعلق به زندگی روزانه می‌باشد، در این بخش از داده‌ها شامل ۴چهار زیرمجموعه است. زیرمجموعه‌هایی چون غذا، زندگی، پوشاک و لوازم خانگی در این قسمت قرار دارند. در زیرمجموعه غذا با کلیدواژه باکله (مثال ۲۲۷) روبه‌رو می‌شویم که به نوعی از انواع مواد غذایی اشاره می‌کند.

مثال ۲۲۷: باکله گدر بیه باکله پوست کول کردمیا باکله پلا پتمیا.

در زیرمجموعه لوازم خانگی نیز با کلیدواژه دشون (مثال ۲۴۹) مواجه می‌شویم. این واژه بر ظرفی که در آن کره محلی به صورت سنتی تولید می‌شود دلالت می‌کند.

مثال ۲۴۹: آی دشون گیتمیا ایاردمی آی و ر دشون زومی.

ششمین حوزه معنایی که در رابطه با کار و حرفه می‌باشد، در این قسمت تنها حاوی یک زیرمجموعه واحد پولی می‌باشد. در این زیرمجموعه، کلیدواژه تَمِن (مثال ۱۹۵) قرار دارد که به واحد پول اشاره می‌کند.

مثال ۱۹۵: مِ طَلَا رِ اَوْنِکِدِرِ چَن بَخْرِيَه؟ چَات تَمِن...
 (مترجم: آیا او نگردد چنان بخریه؟ چات تمن...)

هفتمین حوزه معنایی فعالیت فیزیکی است که در این بخش از داده‌ها تنها شامل یک کلیدواژه در زیرمجموعه حرکت می‌باشد. در این زیرمجموعه، کلیدواژه شِيَه (مثال ۶۱) قرار دارد که به تغییر موقعیت مکانی افراد اشاره می‌کند.

مثال ۶۱: با اَوْنِ حَالِي مِ مَرْدِي شِيَه شِ پَرِ زَمِينِ بِيَنجِ كَرْدِه...
 (مترجم: با اون حالی مردی شیه ش پر زمین بینج کرده...)

هفتمین حوزه معنایی در رابطه با حالت‌ها می‌باشد. در داده‌های متنی این گروه از شرکت‌کنندگان در این حوزه معنایی، سه زیرمجموعه زمان، کمیت و مکان قرار دارد. در زیرمجموعه کمیت، کلیدواژه هزار (مثال ۶۱) قرار دارد که به میزان، اشاره می‌کند. در زیرمجموعه مکان نیز با واژه جار (مثال ۳۷) مواجه می‌شویم. این واژه اغلب به همراه واژه باکله و به معنای جایی که در آن باقالی کشت می‌شود به کار برده شده است.

مثال ۶۱: خدَا رِ هِزَارِ مَرْتَبَه شُكْر.
 (مترجم: خدا را هزار مرتبه شکر.)

مثال ۳۷: وَچِه رِ دُوشِ گِيْتِمِه اَيْنِ فَصْلِ وَسِه بُوْرِمِ مَثْنِ بَاكَلِه جَارِ بَاكَلِه بَچِينِم.
 (مترجم: و چه دوش گیتمه این فصل و سه بورم مثن باکله جار باکله بچینم.)

جدول ۴- دسته‌بندی معنایی کلیدواژه‌های داده‌های متنی آقایان سالمند در مقابل داده‌های متنی خانم‌های سالمند

ردیف	حوزه معنایی	ردیف	زیرمجموعه	کلیدواژه (عضو)	فراوانی زیرمجموعه	فراوانی مجموعه
۱	انسان	۱	مرد- زن	آقا	۴۴	۱۲۱
		۲	تدارک ازدواج	شی	۸	
		۳	زندگی	زندگی	۶۹	
۲	زبان و تفکر	۱	ارتباط برقرار کردن (گفتن)	بته	۲	۱۴۲
				بته	۳	
				بته	۴	
				بته	۲	
				باقال	۲	

ردیف	حوزه معنایی	ردیف	زیر مجموعه	کلیدواژه (عضو)	فراوانی زیر مجموعه	فراوانی مجموعه	
۲	زبان و تفکر	۲	کم صحبت کردن	اینا	۴۳	۱۴۲	
		۳	نظر	خلاصه	۲		
		۴	تفسیر پیام‌ها	نَظَر	۱۵		
		۵	درک/ فهم	یَنی	۳۴		
				بونه؟	۳۵		
۳	رفتار اجتماعی	۱	ترک کردن	سر	۲۱	۲۹۵	
		۲	دولت	مَمَلکَد	۱۶		
		۳	رفاه و مشکلات	۱۹	پلا		۱۹
				۱۴	گوشت		۱۴
				۱۲۶	تمن		۱۲۶
				۸۰	هزار		۸۰
				۱۹	تمن،		۱۹
		۲۰	صَت	۲۰			
۱۳۹		۱	دارایی	هدا	۶		
		۲	کار	کار	۱۱۳		
۲	فعالیت فیزیکی	۱	سفر	شیه	۲		
۶	حالت‌ها	۱	زمان	الان	۲۴۴	۷۱۱	
				همین	۷۶		
				دوره	۳۰		
		۲	کمیت	دیگه	۸۲		
				از	۱۰۶		
				آی	۷۶		
		۹۷	آتا	۹۷			
۷	دستور	۱	ساخت معنایی وابسته به فعل	آره	۲۴۷	۱۶۱۱	
				وسه	۲		
				هسه	۵۰		
				کمی	۲۲		
				دارنه	۴۱		
				ونه	۸۴		

ادامه جدول ۴-

فرآوانی مجموعه	فرآوانی زیرمجموعه	کلیدواژه (عضو)	زیرمجموعه	ردیف	حوزه معنایی	ردیف
۱۶۱۱	۳۱	دَنی	ساخت معنایی	۱	دستور	۷
	۳۳	وَسَّه	وابسته به فعل			
	۲۰۷	م	اجزای کلام	۲		
	۲۵۶	ر				
	۳۹	موقِّشَم				
	۵۶	أَمَا				
	۴۴	أَمَا				
	۱۴۵	این				
	۱۶	یه				
	۱۹۹	اون	ضمایر نامعین	۳		
	۸۰	بِیَه	کلمات کلی	۴		
	۱۸	شما	نشانه‌های خطاب مستقیم	۵		
	۴۱	ولی	مرتبط به- مربوط	۶		

کلیدواژه‌هایی که در جدول بالا ارائه شده‌اند، حاصل مقایسه داده‌های متنی آقایان سالمند با داده‌های متنی خانم‌های سالمند هستند. ۵۰ کلیدواژه مثبت اول، در ۸ حوزه معنایی اصلی دسته‌بندی شده‌اند که در ادامه در رابطه با هر دسته‌بندی توضیح و مثال ارائه خواهد شد. اولین حوزه معنایی در این دسته‌بندی انسان می‌باشد. در این حوزه کلیدواژه‌هایی که مرتبط با مرد-زن، تدارک ازدواج و زندگی است، قرار دارد. برای مثال در داده‌های متنی این گروه واژه شی (مثال ۹۸) با فرآوانی ۸ در زیرمجموعه تدارک ازدواج قرار گرفته است. زیرا در این داده‌ها کلیدواژه شی به معنای شوهر نمی‌باشد بلکه اغلب با فعل *بِدامه* همراه شده است که در این صورت با معنای شوهر دادن و یا تدارک دیدن ازدواج همراه بوده و به کار رفته است. مثال ۹۸: سه تا دخترِ خانومِ شیِ بدامه.

دومین حوزه معنایی در رابطه با داده‌های متنی آقایان سالمند، زبان و تفکر است. در این حوزه مفهومی، زیرمجموعه‌هایی چون ارتباط برقرارکردن (گفتن)، کم صحبت کردن، نظر دادن، تفسیر پیام‌ها و درک/فهم قرار گرفته است. در زیرمجموعه ارتباط برقرارکردن کلیدواژه‌هایی چون *بته* (مثال ۱۶۸) به معنای گفت، *بته* (مثال ۱۶۰) به معنای گفتیم و ... قرار دارد. پس از بررسی

داده، مشخص شد که این کلیدواژه‌ها پس از ارتباط برقرار کردن و در زمان نقل قول به کار گرفته شده‌اند. به همین منظور در زیرمجموعه ارتباط برقرار کردن جای گرفتند.

مثال ۱۶۸: و ر الان امسال هداً بته گونی هفتاد هزار تمن.

مثال ۱۶۰: مَن بَنَه اینه از دواج ه... آی دیگه وچه دار...

یا کلیدواژه/ینا (مثال ۱۳۲) در این داده‌ها به معنای اینان نمی‌باشد بلکه به معنای غیره می‌باشد و برای کوتاه‌تر کردن کلام و پرهیز از ذکر جزئیات به کار رفته است. البته با توجه به موضوع مورد بحث مبنی بر سختی‌ها و مشکلات زندگی، جنسیت شرکت‌کننده‌های این گروه، کلیشه‌ها و انتظارات جامعه، این کاربرد دور از ذهن نیست.

مثال ۱۳۲: چار تا خان بزرگ دینه که مئن تشکیلات دارنه... /ینا داشته، /ینا داشته.

در این زیرمجموعه، کلیدواژه خلاصه (مثال ۹۸) قرار دارد که با کاربردی که در بالا ذکر شد به کار رفته است.

مثال ۹۸: خلاصه آما گتمی آما سه تا دختر خانوم دی... دارمی سه تا دختر خانوم شی بدامه.

سومین حوزه معنایی در این داده‌ها رفتار اجتماعی است که شامل زیرمجموعه‌هایی چون ترک کردن، دولت و رفاه و مشکلات می‌باشد. در این حوزه مفهومی کلیدواژه سر (مثال ۲۲۱) در زیرمجموعه ترک کردن قرار گرفته است و به معنای سر به عنوان عضوی از بدن نمی‌باشد.

مثال ۲۲۱: م ر میون سر بشته.

از دیگر زیرمجموعه‌های این حوزه معنایی می‌توان به رفاه و مشکلات اشاره کرد که حاوی پنج کلیدواژه پلا، گوشت، تمن، هزار و تمن، است. دو کلیدواژه پلا و گوشت صرف نظر از اینکه به غذا اشاره داشته باشند در رابطه با مفهوم رفاه و مشکلات به کار گرفته شده‌اند. برای مثال کلیدواژه پلا (مثال ۳۰۰) با مفهوم فقر همراه است و یا کلیدواژه گوشت (مثال ۳۰۰) با فراوانی ۱۴ برای اشاره به قیمت بالای گوشت و مشکلاتی که بر سر راه تولیدکنندگان گوشت داخلی قرار دارد به کار گرفته شده است. به همین منظور این دو کلیدواژه در این حوزه مفهومی دسته‌بندی شدند.

مثال ۳۰۰: پلا دنی بی کا.

مثال ۳۰۰: گوشت ونه چه کیلویی صد و پنجا تمن بوّه؟

یا از کلیدواژه‌های تَمِن، هزار و تَمِن، انتظار دلالت بر زیرمجموعه واحد پولی می‌رود؛ در حالیکه تَمِن (مثال ۶۶)، هزار (مثال ۱۶۸) و تَمِن، (مثال ۲۹۶) بر زیرمجموعه رفاه و مشکلات دلالت می‌کنند و معنای کاهش ارزش پول در طی زمان از آن برداشت می‌شود.

مثال ۶۶: چَل تا یِک تَمِنِی، چَل تَمِنِ کار کَرْدِمِه.
 مثال ۱۶۸: اَتَا پَنجا کیلویی ر هفتاد هزار تَمِن.
 مثال ۲۹۶: سی صد کیلو بار خَرِیه آم جا هَف تَمِن، شیش تَمِن.

پنجمین حوزه معنایی مربوط به کار و حرفه می‌باشد. دارایی و کار دو زیرمجموعه این حوزه مفهومی در داده‌های متنی آقایان سالمند هستند. در زیرمجموعه دارایی، کلیدواژه‌هایی چون صَت (مثال ۳۰۰) و هَل (مثال ۱۶۸) قرار دارد که چون براساس متن بر دارایی‌هایی که با انتقال مالکیت همراه بوده‌اند دلالت می‌کند، در این زیرمجموعه طبقه‌بندی شده‌اند.

مثال ۳۰۰: شیر دوشنه وینه سپوس بیه کیلویی مَثَن هزار و دو یس سی صَت تَمِن...
 ۱۶۸: پارسال هَل سی تَمِن، امسال هَل چَل پَن زار تَمِن.

ششمین حوزه معنایی در این گروه از داده‌ها در رابطه با فعالیت فیزیکی می‌باشد. این حوزه مفهومی تنها یک زیرمجموعه تحت عنوان سفر دارد. شیه، تنها کلیدواژه این زیرمجموعه است که در این داده برای اشاره به سفر کردن به کار برده شده است.
 مثال: ۳۶۷: اون موقِشِم مَشَد که هر ساله شیه.

هفتمین حوزه معنایی در رابطه با حالت‌ها است. در این حوزه مفهومی با زیرمجموعه‌هایی چون زمان روبه‌رو می‌شویم. در زیرمجموعه زمان با کلیدواژه‌هایی چون الان (مثال ۳۸) و دوره (مثال ۲۹۶) و ... مواجه می‌شویم که اغلب برای مقایسه زمان حال و گذشته و اشاره به سختی‌های خاص زندگی در هر دوره به کار برده شده‌اند.

مثال ۳۸: م ر نَشْتَنه سربازی بورما بعدا بيمو مس الان اکبر...
 مثال ۲۹۶: سختی که آی الان اما در گَشِمی مَلت در کَشِنه این دوره... این چی... هیچ تاریخ نشون ندا.

کلیدواژه‌هایی که از مقایسه داده‌های متنی آقایان میانسال با خانم‌های میانسال در رابطه با موضوع مشکلات و سختی‌های زندگی حاصل شدند، اغلب در رابطه با مفاهیم مالی، تورم و سختی‌های زندگی در زمان حال می‌باشند.

کلیدواژه‌هایی که از مقایسه داده‌های متنی خانم‌های میانسال با داده‌های متنی آقایان میانسال حاصل شدند اغلب در رابطه با مفاهیمی چون روابط (خانواده همسر)، پشتوانه مالی و تأثیر شرایط مالی بر کیفیت زندگی بودند. همچنین کلیدواژه‌هایی که از مقایسه داده‌های متنی خانم‌های سالمند با داده‌های متنی آقایان سالمند حاصل شدند در رابطه با مفاهیمی چون حجم زیاد کارهای منزل و سختی زندگی در زمان حال بودند.

در نهایت کلیدواژه‌هایی که از مقایسه داده‌های متنی آقایان سالمند با داده‌های متنی خانم‌های سالمند حاصل شدند در رابطه با موضوعاتی چون گرانی، کاهش ارزش پول و سخت شدن زندگی در زمان حال بودند.

۴- نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی کلیدواژه‌های داده‌های متنی گروه‌های جنسیتی، حوزه‌های معنایی کلیدواژه‌ها و تفاوت‌های زبانی و جامعه‌شناختی آن‌ها به صورت مقایسه‌ی پیکره‌بنیاد تولیدات زبانی دو جنس در بازنمایی مفهوم مشکلات زندگی انجام شد. کلیدواژه‌های داده‌های متنی آقایان و خانم‌ها در خصوص مشکلات پیش‌تر ارائه شدند اما چون کلیدواژه‌ها به لحاظ معنایی پراکنده بودند، می‌بایست دسته‌بندی مفهومی می‌شدند. در دسته‌بندی معنایی کلیدواژه‌ها مشخص شد که در داده‌های متنی آقایان و خانم‌های میانسال، کلیدواژه‌ها در موضوعاتی چون مسایل مالی مشترک بودند. در مسائلی مانند تأثیر اقتصاد بر کیفیت زندگی، آقایان کلی‌نگرتر بودند. همچنین کلیدواژه‌هایی که در رابطه با افراد خانواده همسر بودند در داده‌های متنی خانم‌ها نمود پیدا کردند. همچنین در داده‌های متنی آقایان سالمند و خانم‌های سالمند، آقایان به مواردی چون کاهش ارزش پول و گرانی اشاره کردند در حالیکه خانم‌ها به سختی کار منزل و حجم زیاد آن اشاره کردند.

در مورد تفاوت‌های زبانی و جامعه‌شناختی دو جنس که از سرنخ‌های موجود در کلیدواژه‌های داده‌های متنی به دست آمدند می‌توان اینطور نتیجه‌گیری کرد که متغیر جنسیت در دایره کلیدواژه‌های داده‌های متنی آقایان و خانم‌ها تأثیرگذار است؛ زیرا باعث ایجاد تفاوت در بازنمایی مفهوم مشکلات و سختی شده است. همچنین نمی‌توان تطابق کلیشه‌های موجود با نتایج حاصل شده از داده‌ها را کتمان کرد. جامعه مرد را مسئول تامین نیازهای مادی بیرون از منزل و زن را مسئول تامین نیازهای درون منزل می‌داند. به همین خاطر است که کلیدواژه‌های داده‌های متنی آقایان اغلب بر سختی امرار معاش، سختی کار، میزان درآمد و مسایل مادی دلالت می‌کند و کلیدواژه‌های داده‌های متنی خانم‌ها اغلب بر سختی امور روزمره زندگی در منزل، نگرانی‌های زنان و مادرانه دلالت می‌کند.

یافته‌های اثر پیش رو در رابطه با تفاوت‌های زبانی و زبان‌شناختی مردان و زنان همسو با پژوهش پیکره‌بنیاد فروغان گرانسایه و همکاران (۱۴۰۰) است. در هر دو اثر، مشخص شده است که جامعه از زنان انتظار دارد تا وظایف خانه و خانواده را به دوش کشند. این درحالی است که مردان را مسئول تامین نیازهای مادی می‌داند. به همین دلیل، حوزه‌های معنایی کلیدواژه‌های داده‌های متنی خانم‌ها بر خانواده، سختی کار منزل و ... دلالت می‌کند اما حوزه‌های معنایی کلیدواژه‌های داده‌های متنی آقایان بر ارزش پول، گرانی و زیرشاخه‌های مربوط به اقتصاد دلالت می‌کند.

منابع

- افشار، طاهره و گراوند، فری‌نوش (۱۴۰۰). «فرآیند رمزگردانی در بین گویشوران دوزبانه لکی-فارسی براساس متغیرهای سن، جنسیت و بافت وقوع گفتار». *مجله زبان‌شناسی و گویش‌های خراسان*. ۱۳(۲۵)، ۷۹-۱۱۰.
- آقاگل‌زاده، فردوس (۱۳۸۴). «برخی تغییرات آوایی و فرآیندهای واجی فعال در گویش مازندرانی». *ادبیات انقلاب اسلامی (ویژه نامه فرهنگستان)*. ۱(۳) (ضمیمه گویش‌شناسی). ۴-۱۲.
- امیری، محمدعارف، آتوسا رستم‌بیک تفرشی و یحیی مدرسی تهرانی (۱۳۹۶). «تحلیل گفتمان پیکره-بنیاد ترانه‌های فارسی». *زبان‌شناخت*. ۱(۱۶)، ۱-۲۵.
- پیرزاد، ناصر (۱۳۸۹). *توصیف مشخصه‌های تصریفی فعل در گویش مازندرانی (گونه بابلی)*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. گروه زبان‌شناسی. دانشکده ادبیات و علوم انسانی. دانشگاه بیرجند.
- چنگیزی، احسان و سمیه‌السادات هاشمی کمانگر (۱۳۹۵). «حرف اضافه /jã/ در گونه بابلی زبان مازندرانی». *مجله زبان و زبان‌شناسی*. ۲۴، ۱۳۹-۱۵۳.
- حسینی معصوم، محمد و ملیحه حاجیان‌نژاد (۱۴۰۱). «مقایسه کاربرد انواع ترمیم در گفتار زنان و مردان فارسی‌زبان در برنامه‌های زنده تلویزیونی». *مجله زبان‌شناسی و گویش‌های خراسان*. ۱(۱)۱۴، ۱۸۳-۲۰۸.
- حسینی، سیدجمال، فرشته سهامی و بهمن زندی (۱۳۹۴). «نمود جنسیت در زبان، پژوهش زبان‌شناسی جنسیت با رویکرد جامعه‌شناسی در لهجه هورامی گویش کردی در غرب ایران». دومین کنفرانس بین‌المللی علوم رفتاری و مطالعات اجتماعی.
- حمیدی، ناصر (۱۳۷۴). *بررسی ساخت‌واژه در گویش مازندرانی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. گروه زبان‌شناسی. دانشکده ادبیات و زبان‌های خارجی. دانشگاه علامه طباطبائی.
- شهریاری، یعقوب، امیرسعید مولودی و مهرزاد منصوری (۱۳۹۹). «بررسی پیکره‌بنیاد کلمات به‌کاررفته در بازنمایی مجرم، قربانی و جرم در مطبوعات ایران براساس چارچوب سبک‌شناسی انتقادی». *مطالعات زبان‌ها و گویش‌های غرب ایران*. ۸(۲)، ۶۱-۷۹.

طارمی، طاهره، گیتی تاکی و پاکزاد یوسفیان (۱۳۹۷). «جنسیت در مقالات علمی فارسی زبان: مطالعه پیکره بنیاد نشانگرهای فراگفتمان تعاملی براساس انگاره هابلند». *نشریه پژوهش‌های زبان‌شناسی*. ۱۰(۱)، ۲۳-۴۲.

فروغان گرانسایه، فاطمه، امیرسعید مولودی و علیرضا خرمایی (۱۳۹۸). «بررسی بازنمایی جنسیت‌گرایی در ساخت‌واژه زبان فارسی: رویکردی پیکره‌بنیاد». *فصلنامه علمی - پژوهشی زبان‌شناسی اجتماعی*. ۲(۲)، ۱۱-۲۰.

فروغان، فاطمه، امیرسعید مولودی و علیرضا خرمایی (۱۴۰۰). «بررسی پیکره‌بنیاد همایندهای واژگان زن و مرد در زبان فارسی نوشتاری معاصر: گامی در جهت بررسی گفتمان جنسیت‌گرایی». *پژوهش‌های زبان‌شناسی تطبیقی*. ۱۱(۲۲)، ۲۰۱-۲۳۵.

کردزعفرانلو کامبوزیا، عالیه، فردوس آفاگل زاده و علی رضایی (۱۳۸۷). «برخی فرایندهای واجی در گونه زبانی شیرگاه از گویش مازندرانی». *مجله زبان و زبان‌شناسی*. ۴(۷)، ۹۳-۱۰۵.

یعقوبی، هما. (۱۳۸۸). «تأثیر جنسیت بر شیوه بیان تقاضا در زبان فارسی». *مجله زبان و زبان‌شناسی*. ۵(۹)، ۱۲۵-۱۳۶.

Aikhenvald, A. Y. (2016). "When Women and Men Speak Differently". *How Gender Shapes the World*. Pp. 136-165. England: Oxford University Press.

Baker, P. (2006). *Using corpora in discourse analysis*. New York: Bloomsbury Publishing.

Baker, P. (2010). *Sociolinguistics and Corpus Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Baker, P. (2017). *Corpus-based discourse analysis* [Video lecture]. Retrieved from https://www.futurelearn.com/courses/corpuslinguistics/5/register?utm_campaign=corpus-linguistics-5&utm_content=GoToWeek_3&utm_medium=futurelearn_organic_email&utm_source=CRM_email&utm_term=CP_1_WTW_w3.

Binnenpoorte, D., Bael, C.V., Os, E.D., Boves, L. (2005). *Gender in Everyday Speech and Language: a Corpus-based Study*. Center for Language and Speech Technology (CLST), Radboud University Nijmegen, Nijmegen, The Netherlands.

Brezina, V. (2018). *Statistics in Corpus Linguistics: A Practical Guide*. Cambridge: Cambridge University Press.

Brezina, V., Timperley, M., & McEnery, T. (2018). #LancsBox v. 4.x [software]. Available at: <http://corpora.lancs.ac.uk/lancsbox>.

Broadbridge, J. (2003). *An Investigation into Differences between Women's and Men's Speech*. M.A TEFL/TESL. Center for English Language Studies, The University of Birmingham, England.

Collard, C., Defrancq, B. (2017). *Sex differences in simultaneous interpreting: A corpus-based study*. In Conférence Internationale permanente d'Instituts Universitaires de Traducteurs et Interprètes (CIUTI)'s Forum, Geneva, Switzerland.

LaRossa, R., Reitzes, D., Anderson, R. (2022). "Framing Requests for Help: Language and Gender in Parental Advice-Seeking Letters". *Journal of Family Issues*. DOI:10.1177/0192513X221113854.

- Laws, J., Ryder, C., Jaworska, S. (2017). "A Diachronic Corpus-based Study into the Effects of Age and Gender on the Usage Patterns of Verb-forming Suffixation in Spoken British English". *International Journal of Corpus Linguistics*. 22(3), 375-402.
- Nemati, A., Bayer, J. M. (2007). "Gender Differences in the Use of Linguistic Forms in the Speech of Men and Women: A Comparative Study of Persian and English". *Language in India*, 7(9), 1-10.
- Rose, F. (2015). "On Male and Female Speech and More: Categorical Gender Indexicality in Indigenous South American Languages". *International Journal of American Linguistics*. 81(4), 495-537. Available in: <https://semdom.org/>
- Söderqvist, E. B. (2017). "Evidentiality Across Age and Gender: a Corpus-based Study of Variation in Spoken British English". *Research in Corpus Linguistics*. 5, 17-33.
- Xia, X. (2013). "Gender Differences in Using Language". *Theory and Practice in Language Studies*, 3, 1485-1489.

